

BELEIDSPLAN 2024 – 2028

PAROCHIE-FEDERATIE

EDITH STEIN

**SAMEN ONDERWEG NAAR EEN NIEUWE
TOEKOMST**

Maastricht/Meerssen

11 september 2024

Inhoudsopgave

Voorwoord	pag. 3
Edith Stein, onze patrones en naamgeefster	pag. 4
1. Onze historie	pag. 6
2. Onze omgeving	pag. 7
3. Wie zijn wij en waar staan wij voor	pag. 11
4. Wat willen wij bereiken	pag. 13
5. Onze gebouwen	pag. 17
6. Onze aanpak	pag. 25
Bijlage 1.Samenvatting handreiking toekomst gebouwen Bisdom Roermond	pag. 26
Bijlage 2.Gegevens m.b.t. kerken Federatie Edith Stein	pag. 28
Bijlage 3.Cijfers pastoraal-liturgische situatie Federatie Edith Stein 2022	pag. 31

Voorwoord

Sinds 1 januari 2023 is de Federatie Edith Stein een feit. De wereld van de katholieke kerk in Nederland verandert en de kerkorganisatie moet zich daaraan aanpassen. Dat kan ons allen droevig stemmen en dat is logisch. Immers, we vergelijken de huidige situatie al snel met vroeger.

Maar ik zou willen uitnodigen om te relativieren door onze blik te verbreden en te verdiepen. Laten we ons niet blind staren op 'ons Nederlandje' en de ontkerkelijking die daar plaatsvindt: in de rest van de wereld is de situatie van de Kerk heel anders! Wereldwijd groeit de katholieke kerk: in vele landen zitten de kerken vol, zijn velen praktiserend katholiek en hebben mensen respect voor alles wat heilig is. Laten wij onze blik verbreden, laten we niet vergeten dat wij deel uit maken van een wereldkerk.

En laten we ook onze blik verdiepen. We willen gelovige mensen zijn maar vergeten ons geloof soms op momenten dat het moeilijk wordt. Terwijl we weten dat we kracht kunnen putten uit het geloof en vrede kunnen vinden in het gebed. Als we ons geloof niet vergeten en die bron aanboren dan komt daar iets goeds uit borrelen. Dan verliezen we niet de moed en de hoop, maar worden die juist groter en sterker.

De Heer zal ons de kracht geven om in onze Federatie inhoud te geven aan onze opdracht om ons geloof en onze geloofsgemeenschappen te vitaliseren. Niet naar hoe het vroeger was, maar hoe het in onze moderne Nederlandse maatschappij kan zijn. Niet sturen op het getal, maar op de oprechte keuze voor de Kerk. Een Kerk die deel is van deze samenleving en daarin zichtbaar haar plek heeft. Daar willen wij aan werken, met steun van de Heer.

Pastoor Paul Horsch

Edith Stein, onze patrones en naamgeefster

Karmelietes zuster Teresa Benedicta a Cruce Edith Stein (1891 – 1942) werd op 1 mei 1987 in Keulen door Paus Johannes Paulus II zalig verklaard en op 11 oktober 1998 in Rome heilig verklaard met als eretitel 'dochter van de Kerk'. Omdat zij in haar laatste levensjaren woonde in de Karmel in Echt werd en wordt zij gezien als 'Limburgse heilige van deze tijd'. Edith Stein geldt samen met Catharina van Siena en Birgitta van Zweden als beschermheilige van Europa.

Edith Stein werd als jongste van 7 kinderen geboren in een orthodox joodse familie in Breslau. Zij studeerde Duits, filosofie, psychologie en geschiedenis aan diverse universiteiten, en werd wetenschappelijk medewerkster aan de Universiteit van Freiburg. Nadat ze in 1917 promoveerde tot doctor in de filosofie werd ze een bekend en gerespecteerd filosofe. In haar jonge jaren begon zij te twijfelen aan de Joodse leer en noemde zij zichzelf atheïst. De kennismaking met de autobiografie van de heilige Theresa van Avila en met het werken en leven van Johannes van het Kruis betekende een keerpunt in haar leven. Zij bekeerde zich tot het katholieke geloof, liet zich in 1912 dopen en ging werken op een meisjesschool van de zusters Dominicanessen. In 1934 trad zij in bij de orde van de ongeschoeide karmelietessen. Twee jaar later liet ook haar zus Rosa zich dopen. In 1938 week Edith, toen zuster Teresa, vanwege haar joodse achtergrond vanuit Duitsland uit naar de Karmel in Echt. Rosa volgde 1,5 jaar later.

Inmiddels werden ook joden vanuit Nederland gedeporteerd. Onder aanvoering van de bisschoppen stuurden de Nederlandse katholieken op 11 juli 1942 een telegram naar de Duitse generaal Christiansen in Den Haag waarin ze hun afschuw uitspraken over de jodenvervolging. De Duitse bezetters dreigden dat ze ook de katholieken van joodse oorsprong zouden arresteren en wegvoeren als de bisschoppen door zouden gaan met hun acties tegen de jodendeportaties. In weerwil daarvan lieten de bisschoppen op 26 juli 1942 in alle katholieke kerken een brief voorlezen waarin ze hun afkering van de jodenvervolging herhaalden. Op 2 augustus werden overal in Nederland katholieke joden door de Duitsers opgepakt, waaronder Edith en haar zus. Beiden werden naar Kamp Westerbork gestuurd. Vandaar werden beiden een paar dagen later op transport gesteld naar Auschwitz Birkenau waar ze vermoedelijk direct na aankomst stierven in de gaskamers.

Bronzen buste van Edith Stein
Sint Martinuskerk Geulle

Carla Bosma 2000 (foto: Léon Notten)

Edith Stein was al vanaf einde jaren '90 de patrones van het toenmalige parochiecluster dat bestond uit H. Agnes Bunde, H. Martinus Geulle, Onbevlekt Hart van Maria Moorveld en (later) H. Catharina van Alexandrië Ulestraten. De toenmalige kerkbesturen zagen haar als een lichtend voorbeeld voor

katholieken in deze tijd, en haar patronage als een erkenning van de positie van de vrouw in de Kerk. In 2013 werd dit met een plechtige viering bekrachtigd. Nu dit cluster samen met het cluster Borgharen/Itteren per 1 januari 2023 samen is gegaan in een nieuwe Parochiefederatie is door alle kerkbesturen samen vol overtuiging opnieuw gekozen voor Edith Stein als de patrones.

1. Onze historie

Al in de jaren '90 van de vorige eeuw besloten de parochies *H. Agnes Bunde*, *H. Martinus Geulle*, *het Onbevlekt Hart van Maria Moorveld* en *H. Catharina van Alexandrië Ulestraten* - alle in de gemeente Meerssen - nauw met elkaar te gaan samenwerken. De aanleiding was het dalende aantal kerkbezoekers én priesters waardoor het in de parochies in Limburg steeds lastiger werd om zelfstandig alle taken te kunnen blijven uitvoeren. Zo ook in deze parochies. In nauw overleg met het Bisdom Roermond werd de samenwerking verder vormgegeven, uiteindelijk resulterend in een parochiecluster in 2006 met één pastoraal team. In 2013 heeft dit cluster de heilige Edith Stein benoemd tot zijn patrones.

Ook tussen de parochies *H. Cornelius Borgharen* en *H. Martinus Itteren* – beide in Maastricht - ontstond een samenwerkingsverband aan het einde van de vorige eeuw; dit mondde in mei 2000 uit in de Federatie Borgharen/Itteren. Al snel werden de parochies *H. Johannes de Doper Limmel* en *H. Antonius van Padua Nazareth*, ook in Maastricht aan dit samenwerkingsverband toegevoegd, echter zonder Federatie te worden, maar zij deelden wel samen één pastoor.

Het Bisdom Roermond constateerde in 2010 in de 'Blauwdruk 2020' dat verdergaande samenwerking alsook opschaling van de bestuurlijke structuur noodzakelijk was. Op dat moment waren er nog zo'n 300 parochies in Limburg, met bij vele parochies – naast het dalende aantal kerkbezoekers - knelpunten rond bestuurlijke bezetting, aantal vrijwilligers, opgaven rond (kerk)gebouwen en afnemende inkomsten. Deze organisatorische en bestuurlijke herstructurering ziet het Bisdom als een belangrijk instrument voor vitalisering van de Kerk en de geloofsgemeenschappen: het zodanig organiseren dat het pastorale team en de vrijwilligers zich maximaal kunnen inzetten voor de gemeenschap. Gekozen werd voor de lijn van Federatievorming – als mogelijke opmaat naar fusie - waarbij een aantal samenwerkende parochies één bestuur, één pastoraal team en één exploitatie kennen. In de Beleidsbrief 2020 bevestigt het Bisdom nogmaals deze noodzaak.

Het cluster Edith Stein en de parochies van Borgharen/Itteren/Limmel/Nazareth gingen in 2019 met elkaar in gesprek om te komen tot één Federatie. Dit mede naar aanleiding van de benoeming van Paul Horsch tot pastoor van deze clusters. In 2021 werd een bestuur van de Federatie in oprichting gevormd dat de Federatievorming actief verder oppakte, in samenspraak met de kerkbesturen. In 2022 besloot het Bisdom Roermond dat de parochies in Limmel en Nazareth niet tot deze Federatie zouden toetreden maar tot een collega-Federatie in Maastricht Oost. De 'afscheiding' van het cluster met Borgharen/Itteren werd per 1 september 2022 geëffectueerd. In het najaar van 2022 hebben de besturen van de resterende 6 parochies alle ingestemd met een convenant m.b.t. de Federatievorming. Ook waren allen het erover eens dat de heilige Edith Stein de patrones en naamgeefster van de nieuwe Federatie zou zijn. Per 1 januari 2023 was de Federatie Edith Stein een feit.

2. Onze omgeving

2.1. Ontwikkelingen in de samenleving

De vanzelfsprekendheid van het katholiek zijn en worden is voorbij. Mensen hebben meer vrijheid dan ooit om hun eigen keuzes te maken: in hun opleiding en werk, in hoe zij in het leven staan, in wat zij voor hun kinderen willen. Tegelijkertijd neemt de druk op mensen toe: moeten presteren, meer informatie, 24 uur digitaal bereikbaar zijn, mondiale invloed op het eigen (gezins)leven, meer mantelzorg, balanceren tussen werk en gezin..... Niet voor niets hebben velen psychische problemen en neemt de druk op de GGZ toe. Enerzijds vinden mensen nauwelijks tijd voor reflectie, anderzijds zoeken velen toch naar zingeving en spirituele steun. Naar rust en bezinning, naar balans en naar betekenis. Maar weinigen echter leggen daarvoor (nog) een verband met de Kerk.

Door toegenomen mobiliteit en inkomen is de range aan activiteiten waaraan mensen hun niet-werkzame tijd kunnen besteden enorm toegenomen. Gelijktijdig is die niet-werkzame tijd door de toegenomen arbeidsparticipatie (van met name vrouwen en senioren) afgenomen. Combineer dat met een toenemende noodzaak tot mantelzorg en kinderopvang door familie en de conclusie is helder: mensen hebben niet echt veel tijd over en moeten die verdelen. En willen dat vooral flexibel kunnen doen. Dat heeft grote impact op het maatschappelijk middenveld dat merendeels is gebouwd op een team van langjarige vrijwilligers. Die zijn steeds moeilijker te vinden en te binden. En in het vaste team is sprake van vergrijzing. Dat is bij de Kerk niet anders.

Diezelfde toegenomen mobiliteit maakt dat het automatisme dat mensen in het eigen dorp of de eigen wijk hun leven leven niet meer opgaat. Men kiest waar de boodschappen gedaan worden, waar de kinderen naar school gaan, bij welke vereniging men lid wordt en óók in welke kerk men naar de mis gaat. En dat kiezen is gebaseerd op het principe van toegevoegde waarde: waar is de beste prijs en/of kwaliteit, waar kunnen talenten het beste worden ontplooid, waar is ruimte voor ontmoeting en gezelligheid, waar word ik geïnspireerd. Kortom, waar vind ik wat het beste bij mij past. Afstand is daarbij – met uitzondering voor de niet mobiele – nauwelijks nog een thema. Voor wijken en dorpen betekent dit dat een bloeiend sociaal leven steeds minder met de omvang van de populatie te maken heeft maar alles met de gewildheid van het aanbod en de mate waarin men zich verbonden voelt in een gemeenschap van mensen. Die gemeenschap kan fysiek zijn (het dorp/de wijk) maar ook sociaal (de vereniging, het team, de club, de huiskamer voor senioren) en/of spiritueel (de kerk).

Het aantal gelovigen in Nederland neemt al jaren af. Inmiddels ligt het aantal Nederlanders dat zichzelf gelovig noemt onder de helft. Het aantal gelovigen is echter nog altijd flink groter dan het aantal kerkgangers, bij katholieken meer dan bij protestanten. Dat lijkt erop te duiden dat de binding tussen geloven en actief betrokken zijn bij een kerkgemeenschap afneemt.

In politiek-bestuurlijke zin neemt het aandeel van partijen met een christelijke grondslag af. Gelijktijdig echter laten kiezersonderzoeken zien dat christelijke waarden als barmhartigheid, gelijkheid, gerechtigheid en solidariteit door velen worden gedragen als de basiswaarden voor het organiseren en functioneren van zowel openbaar bestuur als onze samenleving. Dat uit zich ook in stemgedrag: een brede groep kiezers blijft 'het politieke midden' trouw, zij het niet de traditionele

politieke middenpartijen. Daarin is een parallel te zien met de ontwikkeling in de Kerk: mensen keren zich niet zozeer af van ‘het verhaal’ maar van ‘het instituut’.

2.2. Ontwikkelingen in de Kerk

De normen in de Kerk en die in de samenleving rond huwelijk/scheiding en anders geaardheid groeien uit elkaar. Naarmate de maatschappelijke acceptatie voor andere vormen van samenleven en andere geaardheid groeit neemt het onbegrip over het formele standpunt van de Kerk daarover toe. Mensen die ‘anders zijn’ in de ogen van de Kerk voelen zich niet welkom, ouders voelen dat hun kinderen niet welkom zijn. Priesters staan voor de moeilijke opgave om bruggen te bouwen tussen Kerk en maatschappij. Omdat zij daarin verschillende wegen gaan, leidt dit tot een onduidelijk profiel.

Door het gebrek aan Nederlandse priesters worden in toenemende mate priesters uit andere landen in parochies aangesteld resp. ingezet. Dat is zeer waardevol voor de continuïteit van de pastorale zorg, maar vraagt wel extra aandacht van met name Bisdom en kerkbesturen. Met name voor de Nederlandse taal: priester en gelovigen moeten elkaar letterlijk kunnen verstaan om elkaar te begrijpen. Maar ook voor verschillen in cultuur, normen en waarden tussen het thuisland en Nederland. Die aandacht is niet altijd in voldoende mate aanwezig, waardoor de inzet soms minder effectief is.

Het aantal katholieken dat van buiten Nederland naar Nederland komt groeit, vooral onder arbeidsmigranten die hier blijven. Maar ook onder vluchtelingen en statushouders. Velen van hen waren in hun thuisland actief betrokken bij de katholieke kerkgemeenschap. Op meerdere plekken in Nederland leidt dit al tot een toename van het aantal kerkbezoekers en vrijwilligers. Hier ligt zowel een kans als een uitdaging voor de parochies om hen ook feitelijk aan zich te binden.

Minder kerkgangers en donateurs betekent simpelweg minder geld. Voor de parochie, voor het Dekanaat, voor het Bisdom. Gelijktijdig zijn besturen verantwoordelijk voor de gebouwen in eigendom, waarvan vele – vooral kerken – toe zijn aan groot onderhoud of renovatie. Daarvoor hebben veel kerkbesturen geen geld, subsidieregelingen vragen altijd eigen financiële inzet en banken zijn huiverig om leningen te verstrekken. In combinatie met een beperkt aantal kerkgangers leidt dit tot een noodzaak om het aantal m² kerkgebouwen fors te reduceren en voor het ‘overschot’ een passende herbestemming te realiseren. Zeker in het katholieke Limburg met veel grote en vaak monumentale gebouwen is dat een forse opgave, niet alleen voor de besturen als eigenaar maar ook voor het Bisdom en de provinciale en gemeentelijke overheid. Want geloof kan in elke ruimte worden beleden, maar kerkgebouwen zijn onderdeel van de Limburgse historie en identiteit. Bovendien bieden ze door hun centrale ligging in potentie veel mogelijkheden voor een nieuwe sociale invulling ten behoeve van de gemeenschap.

2.3. Beleidsbrief 2020 Bisdom Roermond

Het Bisdom constateert dat we als geloofsgemeenschap veel kleiner zijn geworden. ‘Van een volkskerk..... zijn we een keuzekerker aan het worden’. Het model van vele kleinschalige parochies, elk als een zelfstandige juridische eenheid, past daar niet meer bij aldus het Bisdom. De secularisatie van onze maatschappij vraagt om een missionaire instelling waarbij de inzet is om mensen te bereiken die niet meer via reguliere wegen worden bereikt. Door organisatorische versnippering tegen te gaan

kunnen pastorale teams, besturen en vrijwilligers hun krachten wijden aan het vitaliseren van de geloofsgemeenschappen en kan ruimte ontstaan voor nieuwe initiatieven. Daarbij realiseert het Bisdom zich dat niet elk kerkgebouw (volledig) open kan blijven voor de eredienst.

I.r.t. vitalisering noemt het Bisdom drie speerpunten:

1. **Mysterie:** geloofsverdieping door persoonlijk gebed, liturgie en bijbels-catechetische vorming
2. **Gemeenschap:** parochies die zich op een zorgzame en liefdevolle wijze om mensen bekommeren en waar mensen naar elkaar omzien
3. **Zending:** de aandacht voor de (materiële, geestelijke en spirituele) noden in de samenleving

2.4. Uitkomst van het synodale proces Limburg 2022

Op weg naar de internationale bisschoppensynode in 2023 heeft Paus Franciscus alle bisdommen in de wereld uitgenodigd om in gesprek te gaan met gelovigen en anders- en niet-gelovigen. Hoofdthema's zouden *gemeenschap, participatie en missie* moeten zijn maar er was veel vrijheid voor eigen richting. In Limburg hebben in het voorjaar 2022 17 groeps gesprekken plaatsgevonden, met onderstaande uitkomst.

Mysterie

- Wees authentiek, bezielend en aansprekend in je vieren, spreken/verkondigen en voorleven
- Zorg voor plekken van stilte, bezinning, gebed, waar ook vorming en begeleiding is

Gemeenschap

- Creëer plaatsen van ontmoeting en bemoediging
- Heb een open houding, wees uitnodigend en vriendelijk, sluit niemand uit en biedt een luisterend oor aan iedereen die daar behoefte aan heeft
- Zie naar mensen om en bevorder saamhorigheid
- Wees een gemeenschap van gemeenschappen

Participatie

- Geef zoveel mogelijk mensen zoveel mogelijk verantwoordelijkheid, maar overvraag ze niet
- Biedt spirituele, theologische en pastorale vorming aan

Zending

- Treedt naar buiten, zoek aansluiting bij wat er in de maatschappij leeft, laat je zien en horen, ook in de media
- Wees helder in je boodschap

Het Bisdom Roermond ziet in deze uitkomst een duidelijke boodschap van gelovigen in Limburg: 'mensen willen een open Kerk, waar iedereen welkom is en niemand wordt uitgesloten, en waar op een aansprekende manier het geloof wordt verkondigd en gevierd'.

In de verslagen wordt een reeks aan suggesties gedaan om te komen tot verbetering en vitalisering.

2.5. Onze eigen gemeenschappen

De dorpen waar wij primair actief zijn – Ulestraten, Moorveld, Geulle, Bunde, Borgharen en Itteren – zijn typische Zuidlimburgse dorpen van onze tijd. Van oorsprong kleine dorpen, gegroeid in met name de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw met vooral gezinswoningen. De eerste bewoners

daarvan zijn nu ouder en verhuizen waardoor weer jonge gezinnen de woningen betrekken. Echter omdat er (te) weinig alternatief is voor senioren in de eigen gemeenschap gaat dat langzaam. In de grotere dorpen zijn nog winkels, in meerdere dorpen nog een basisschool. Verenigingen hebben het moeilijk, de één meer dan de ander afhankelijk ook van de aantrekkingskracht op leden van buiten het eigen dorp. De kwaliteit van de leefomgeving is hoog, het is er mooi wonen. Anders dan andere dorpen in Zuid-Limburg is er nauwelijks tot geen toerisme en relatief weinig recreatie vanuit het omliggende stedelijke gebied. Daardoor is er weinig horeca.

In zo'n dorp (komen en blijven) wonen is een keuze. In het algemeen staan dorpsbewoners dan ook open voor contacten met elkaar. Dat wil niet zeggen dat men dan ook actief wordt in verenigingen en andere georganiseerde dorpsverbanden. Wel zijn in de dorpen altijd nog wel mensen te vinden voor het organiseren en begeleiden van sociale activiteiten zoals kinderwerk en huiskamers voor ouderen.

In elk dorp – m.u.v. Itteren – is nog een gemeenschapshuis (of vergelijkbaar) aanwezig waar gezamenlijke activiteiten kunnen plaatsvinden. Die krijgen steun van hun respectievelijke gemeenten, maar permanent een positieve exploitatie rond krijgen blijft lastig daar waar men de kosten voor verenigingen en andere gebruikers betaalbaar wil houden.

In elk dorp is een volwaardig kerkgebouw met een (eigen) begraafplaats, merendeels in het centrum van het dorp. De meeste kerkgebouwen zijn - uitgezonderd tijdens missen - geheel of gedeeltelijk gesloten; vaak is er wel gelegenheid om een (noveen-)kaars aan te steken. In elke kerk was tot recent nog wekelijks een mis, maar het aantal reguliere kerkgangers is beperkt. Omdat de personele capaciteit binnen het pastoraal team is verminderd vindt vanaf januari 2024 in 4 van de 6 parochies nog maar om het ander weekend een mis plaats.

Elke parochie heeft een vaste kern van gedreven vrijwilligers met een grote inzet. Zij besteden elke week heel wat uren aan 'hun' parochie, maar zien ook dat het lastig is om nieuwe vrijwilligers aan de parochie te binden. Vanwege de gemiddeld hoge leeftijd van vrijwilligers is nieuwe instroom wel essentieel voor de benodigde continuïteit en vitalisering.

3. Wie zijn wij en waar staan wij voor

3.1. Proces

In de aanloop naar de definitieve vorming van onze Federatie hebben wij – pastoraal team, besturen van de voormalige clusters en vrijwilligers – uitvoerig stilgestaan bij de volgende vragen: hoe kunnen wij een vitale kerkgemeenschap blijven, ook al is dat wellicht voor minder mensen dan we zouden willen? Hoe kunnen we mensen inspireren, hoe kunnen mensen elkaar inspireren? Kunnen we vernieuwend zijn passend bij de ontwikkelingen om ons heen? Hoe kunnen wij vorm en inhoud geven aan onze inzet voor de samenleving? En heel praktisch: kunnen we genoeg mensen mobiliseren om er samen met ons de schouders onder te zetten?

We startten in mei 2022 met een eerste brainstormsessie onder leiding van oud-gouverneur Theo Bovens voor alle vrijwilligers in onze 6 parochies, het bestuur en het pastoraal team. In september 2022 sprak het Algemeen Bestuur op basis van de uitkomsten daarvan in een thema-sessie over een eerste concept meerjaren beleidsplan. Na verdere uitwerking volgde een tweede bespreking in oktober 2023. In november 2023 spraken vrijwilligers, bestuur en pastoraal team in het kader van een Visitatie vanuit het Bisdom Roermond opnieuw over de stand van zaken en de wensen/opties voor onze gezamenlijke toekomst, mede als input voor het gemeenschappelijke beleidsplan. In januari 2024 werd door het Dagelijks Bestuur een definitief concept beleidsplan opgesteld, waarin de pastorale visie en richting ook vertaald werden naar keuzes betreffende kerk- en andere gebouwen. Dit mede n.a.v. van een verzoek van het Bisdom Roermond d.d. november 2023 om uiterlijk in augustus 2024 aan te geven wat de visie is op de toekomst van de gebouwen in eigendom van de kerkbesturen/Federatie. Dit concept werd in april 2024 in een themasessie van het Algemeen Bestuur met alle vrijwilligers besproken. Met name de voorgenomen sluiting van een aantal kerkgebouwen leidde tot vragen en verzoeken om nadere informatie. Dit leidde tot aanpassing van het concept tot voorliggend document.

3.2. Onze ambitie

We zijn begonnen met het samen vaststellen van onze ambitie. Uitgangspunt daarbij is voor ons dat wij lid zijn van een gemeenschap waarin het geloof in Jezus Christus centraal staat. Als gemeenschap vieren wij samen dit geloof en dragen wij dit uit, o.a. door een uitnodigende houding, een houding van respect en actieve en zichtbare zorgzaamheid voor eenieder zonder uitzondering.

Ons geloof is onze basis. Dat belijden wij in onze liturgie en in catechese, maar komt vooral ook tot uitdrukking in ons handelen. In activiteiten ten behoeve van onze gemeenschappen, maar vooral ook in de zorg voor onze naasten.

3.3. Voor wie zijn wij

Over de vraag voor wie wij zijn, kunnen we kort zijn: **voor iedereen**. Wij respecteren andersdenkenden en stellen ons uitnodigend op, zodat er een sfeer ontstaat waarin mensen open kunnen gaan staan voor Jezus Christus, geloof en Kerk. In deze zin willen wij graag alle mensen bereiken, van welke herkomst, geaardheid of kleur ze ook zijn.

3.4. Onze visie en missie

Wij geloven in de kracht van (geloofs)gemeenschappen, waarin mensen omkijken naar elkaar. Die kracht vindt in onze parochies een geziene, beleefde en gewaardeerde ankerplaats. Tradities binnen onze parochies koesteren en bestendigen we, en we verbreden en vernieuwen passend bij de ontwikkeling in de samenleving. **We werken aan geloofsbeleving in de 21^e eeuw voor iedereen**, en werken nauw met elkaar samen om er ook in de toekomst voor mensen te kunnen zijn.

Ons geloof, de rooms-katholieke leer zoals geformuleerd in de Geloofsbelijdenis, is onze basis. Dit geloof – dat voor en van mensen is - dragen wij actief uit, in woorden maar vooral ook in daden. Daarbij zoeken wij aansluiting bij de leefwereld van de mensen om ons heen. Voor hen zijn wij herkenbaar omdat wij – elke betrokkene bij de Federatie - handelen vanuit één visie en één koers. Dat doen wij als parochies samen, omdat de optelsom van ons samen zoveel meer kan zijn dan gewoon ‘zes’.

3.5. Onze kernwaarden

- wij zijn nabij, gastvrij en vertrouwd, onze deuren staan voor iedereen open
- wij zijn betrokken bij mensen en gemeenschappen en blijvend met hen verbonden
- wij zijn transparant en integer, en handelen vanuit vertrouwen in mensen
- wij zijn aansprekend en aanspreekbaar voor iedereen

3.6. Onze kaders

- Wij zijn zichtbaar en aanspreekbaar aanwezig in elk van onze parochies
- Wij respecteren de couleur locale van elk van onze parochies en werken daarmee vanuit het principe van ‘eenheid in verscheidenheid’ zonder daarbij de meerwaarde van ‘samen doen wat samen kan’ uit het oog te verliezen
- Wij koesteren onze christelijke tradities, ook als bron voor het bereiken van mensen
- Wij geven inhoud aan ons werk in zowel diaconie als catechese en liturgie
- Wij geven ruimte aan allen die zich als vrijwilliger voor onze parochies willen inzetten, ook voor pastorale taken. Waar nodig bieden wij opleiding en ondersteuning
- Wij zijn ook op de langere termijn financieel gezond en nemen daarom op tijd maatregelen die nodig zijn om dat te bereiken

4. Wat willen wij bereiken

4.1. Onze doelen

- Wij inspireren mensen en begeleiden hen naar Christus, het geloof en de Kerk
- Wij breiden het aantal actief betrokken parochianen flink uit
- Wij maken onze organisatie op Federatie- en parochieniveau toekomstbestendig
- Wij bieden mensen de mogelijkheid periodiek deel te nemen aan de eucharistie
- Wij (onder)steunen kwetsbaren in onze parochies
- Wij nemen een actieve rol in het tegengaan van eenzaamheid in onze parochies
- Mensen weten ons te vinden, ongeacht leeftijd en leefstijl

4.2. Ons pastoraal team

Momenteel bestaat ons team uit een pastoor en een kapelaan. De omvang van onze Federatie laat een uitbreiding (resp. vervanging van de recent vertrokken 2^e kapelaan) niet toe. Dit los van de vraag of een vervanging gevonden zou kunnen worden.

Ons pastoraal team staat voor de missie, visie en kernwaarden van onze Federatie en draagt die ook actief uit. Indien op enig moment vervanging van een lid van het pastoraal team aan de orde mocht zijn dan blijft dit ons uitgangspunt.

Wij hechten er aan dat ons team zich als team kan inzetten voor alle parochies en parochianen binnen onze Federatie. Ook hechten wij er aan dat het team zich vooral kan concentreren op de pastorale rol, zowel in liturgie als in catechese en diaconie. Dit uiteraard in samenwerking met onze vrijwilligers en de vele organisaties in samenlevingsopbouw, zorg en welzijn die in ons werkgebied werkzaam zijn.

Vanuit dit principe is het vanuit teamontwikkeling alsook het principe dat de leden beiden alle parochies bedienen logisch wanneer zij **dichtbij elkaar in de buurt** en mogelijk in één pand wonen, bij voorkeur wat **meer centraal binnen de Federatie** dan nu het geval is.

Uiteraard is het mogelijk en wenselijk dat ons team wordt ondersteund door andere religieuzen, zoals bijvoorbeeld de Blauwe Zusters. Als vervanging bij afwezigheid in de eucharistie, maar ook bij activiteiten die vanuit onze parochies resp. Federatie worden georganiseerd voor onze gemeenschap. Wij waarderen het bijzonder wanneer o.a. congregaties daarvoor mensen beschikbaar stellen. Daarbij is wel van belang dat zij de kernwaarden van onze Federatie onderschrijven en ook actief daarnaar handelen.

4.3. Onze vieringen

Wij vinden dat onze parochianen binnen onze Federatie **minimaal éénmaal per week bij ons een eucharistieviering moeten kunnen bijwonen op redelijke afstand van hun woning, bij voorkeur op zondag en op een redelijk tijdstip**. Om personele en financiële redenen kan dat niet meer in elk van de 6 parochies, en dus organiseren we dit gefaseerd op een grotere geografische schaal in twee

kerkgebouwen binnen ons werkgebied. Daardoor kunnen in deze gebouwen in een weekend meer missen plaatsvinden. Even belangrijk echter is het dat deze bundeling de mogelijkheid biedt om **gelovigen van diverse parochies ook letterlijk bij elkaar te brengen**, voor de eucharistie maar ook voor andere activiteiten in en rond de kerk. Dat versterkt de binding binnen de geloofsgemeenschap en met elkaar, en maakt het organiseren van activiteiten (grotere groepen) gemakkelijker. Deze gebouwen/locaties zullen de fysieke spil worden van onze activiteiten. Dat laat onverlet dat er ook in de individuele parochies specifieke buurtgebonden activiteiten kunnen **en zullen** plaatsvinden.

Vanuit het uitgangspunt dat elke parochiaan binnen redelijke afstand elke week in een weekend een eucharistieviering moet kunnen bijwonen zijn woorddiensten voor ons geen regel, maar kunnen zij in uitzonderlijke gevallen als alternatief voor een eucharistieviering worden ingezet.

Wij vinden dat samen de eucharistie vieren hét moment is om met elkaar in contact en gesprek te komen. Daarom organiseren we **voor en na de eucharistie ontmoeting**, voor kerkgangers maar ook voor andere geïnteresseerden, in daarvoor bestemde ruimten. Dat kan een ruimte van de kerk zelf zijn, maar ook een andere locatie dichtbij zoals een gemeenschapshuis.

Vanuit onze open houding willen wij graag dat **gelovigen actief kunnen participeren** in onze vieringen. Denk aan doelgroepen als kinderen en ouderen, maar ook andere christelijke geloofsgemeenschappen. Dit werken we nader uit.

Wij zorgen voor een aansprekend muziekprogramma in onze missen: koren en bands, samenzang, solisten, kinderen .....en waar fysiek niet mogelijk, is er een aansprekend digitaal muzikaal programma.

4.4. Onze binding met de samenleving

Wij staan open voor samenwerking met niet-christelijke geloofsgemeenschappen, met respect voor elkaars kernwaarden. Ook **staat onze deur altijd open** voor allen die zich willen verdiepen in ons geloof en de wijze waarop wij dat beleven en inhoud geven.

Wij verbinden ons met de gemeenschappen die samenvallen met onze parochies. Wij werken samen met verenigingen, o.a. in processies, bij concerten of bij zegeningen. We zijn **zichtbaar aanwezig** bij alle activiteiten die belangrijk zijn in de gemeenschap van onze parochies

Wij verwelkomen mensen in onze gebouwen, maar **zoeken mensen ook actief op**. Bij evenementen in onze gemeenschappen, bij activiteiten voor jeugd en ouderen, of gewoon bij mensen thuis. Wij zijn het luisterend oor, de steun in de rug, de helpende hand. Met name ouderen en zwakkeren hebben daarbij onze bijzondere aandacht.

Wij geven handen en voeten aan ons doel 'ontmoeten' door een programma te maken waarin activiteiten als 'welkom bij binnenkomst' en koffie na de mis, kerkproeverij, kerk for kids, benefiet-acties rondom de kerk, tentoonstellingen, concerten etc. een plek krijgen.

Wij respecteren de keuze van scholen om zich religieus neutraal op te stellen, passend bij de gemengde samenstelling van hun leerlingpopulatie. Waar mogelijk werken wij wel met hen samen, bijvoorbeeld bij gezinsmissen en communie- en vormselvoorbereiding.

Wij willen onze binding met ouders en kinderen in onze parochies versterken, omdat wij het gezin beschouwen als kern van onze samenleving. Dit werken we nader uit.

Wij **breiden onze inzet op het gebied van de diaconie uit**. Immers, de zorg voor de zwakkeren behoort vanuit de sociale leer van de Kerk juist tot onze basistaken. Dat doen we met ons pastoraal team, maar ook met onze (extra) vrijwilligers. En uiteraard samen met de vele organisaties – professioneel en vrijwillig – die al actief zijn in onze parochies op dit terrein. Dit werken we nader uit.

Wij bekijken op welke wijze we onze **begraafplaatsen** – met respect voor de overledenen – kunnen inrichten **als plek van rust en bezinning voor iedereen**.

4.5. Onze vrijwilligers

We gaan **actief op zoek naar extra vrijwilligers** in de parochies die ons bij ons werk willen ondersteunen. Er is veel werk te verzetten, niet alleen rondom de vieringen maar ook in onderhoud van begraafplaatsen en gebouwen, het organiseren van activiteiten, het bezoeken van mensen en het bijhouden van de administratie. Zonder vrijwilligers lukt dat niet. Gelukkig beschikken we over een stevige ploeg zeer ervaren vrijwilligers die graag bereid zijn hun kennis en ervaring te delen met nieuwelingen.

We ontwikkelen een vrijwilligersbeleid gericht op het binden en verbinden van mensen aan onze parochies, onze kerkgebouwen en onze en Federatie, waarin ruimte is voor individuele keuzes en mogelijkheden alsook voor teambuilding en teamgeest. We starten snel met gerichte werving.

4.6. Onze communicatie

Wij **verbeteren** op een aansprekende wijze **onze zichtbaarheid** in de media en op social media.

Wij ontwikkelen op Federatieniveau een Jaarkalender waarop alle activiteiten van de parochies vermeld worden (carnavalsmissen, dierenzegeningen, tractorzegeningen, bedevaarten, veldmissen, concerten etc.) , en stimuleren deelname vanuit alle parochies. Deze is digitaal en altijd actueel.

4.7. Onze organisatie

Wij richten **onze organisatie** zo in dat eenieders inzet het meest **effectief is**. We voorkomen dubbelingen, leren van elkaar, nemen best practises van elkaar over, organiseren op Federatieniveau wat handig is, uniformeren wat efficiënt is en zorgen er vooral voor dat leden van het pastorale team, parochieteams en vrijwilligers zich maximaal met de inhoud van ons werk en contacten met mensen kunnen bezig houden

Wij overleggen met andere Federaties over hun aanpak, hun successen en hun worstelingen, en kijken wat we van elkaar kunnen leren en overnemen. We zien daarbij ook een rol voor het Dekenaat en het Bisdom

4.8. Onze financiën

Wij hebben onze financiën op orde. Dat betekent dat we niet meer uitgeven dan we binnen krijgen, en zeer zorgvuldig omgaan met onze uitgaven volgens het principe van 'sober en doelmatig'. Maar ook dat we maximaal gebruik maken van de mogelijkheden om middelen te verwerven buiten de bijdragen van onze parochianen (subsidies e.a.). Daarbij is ons uitgangspunt dat onze gebouwen zodanig onderhouden worden dat zij veilig zijn, voldoen aan wet- en regelgeving, installaties functioneren, en we verduurzamen passend bij functie en gebruik. Groot onderhoud en renovatie geschiedt o.b.v. feitelijke noodzaak i.r.t. het te verwachten gebruik in de toekomst (reële afschrijvingstermijnen). Dat betekent ook dat we in de gebouwen die we op termijn afstoten in principe niet meer investeren.

Onze lange termijn begroting laat zien dat zonder maatregelen onze exploitatie structureel negatief is in elke parochie. Ons eigen vermogen bestaat merendeels uit de waarde van onroerend goed: de omvang van de liquiditeiten is i.r.t. onze omvang en opgave relatief beperkt. Zonder maatregelen is over ca. 10 jaar het totale saldo op Federatieniveau 0. Prognoses laten zien dat we met het gefaseerd afstoten van een aantal gebouwen (uiteeraard passend binnen onze doelen) kunnen komen tot een structureel positieve exploitatie waardoor ons primaire doel – (vitalisering van) beleving en verdieping van ons geloof in brede zin - gerealiseerd kan worden. Daar sturen we dan ook op.

5. Onze gebouwen

6.1. Huidige situatie

Onze zes parochies liggen in twee gemeenten (Maastricht en Meerssen) en fysiek verspreid in zes dorpen waarbij de afstand tussen de verst van elkaar afgelegen dorpen 12 km is. Tussen een aantal dorpen bestaat een bepaalde mate van binding, tussen andere nauwelijks of niet. Er is geen goede OV-verbinding tussen de dorpen. Wij kiezen derhalve voor een model waarin we vanuit de zes parochies samen werken aan vitalisering, en samen doen wat samen kan, met ruimte voor buurtgebonden activiteiten.

Wij zijn echter niet blind voor de realiteit: zelfs in het meest gunstige toekomstscenario zijn onze kerkgebouwen te groot voor het aantal gelovigen dat deelneemt aan vieringen, en te duur in onderhoud en exploitatie i.r.t. onze inkomsten. Feit is dat nagenoeg al onze inkomsten – en dat worden er momenteel steeds minder – opgaan aan gebouwen die maar heel beperkt per week worden gebruikt voor een beperkt aantal personen. Terwijl we juist willen focussen op ons actief inzetten voor geloof en gemeenschap, en daaraan ook ons geld willen besteden. Met 6 kerkgebouwen open maken we momenteel jaarlijks flink verlies, en uit onze meerjarenbegroting blijkt dat we ons dat niet lang kunnen permitteren. Uit een doorrekening blijkt ook dat alleen sluiten van gebouwen geen optie is: dan lopen veel kosten (verzekering, energie e.a.) toch merendeels door. Nog los van de vraag wat een gemeenschap aan een gesloten gebouw in haar midden heeft.

Een reductie van het aantal m2 en afstoten van kerkgebouwen is dus onontkoombaar als we onze toekomstvisie willen realiseren. Maar ook acceptabel indien we ervoor kunnen blijven zorgen dat iedereen die ons wil (blijven) bezoeken – voor de eucharistie of anderszins – dat ook kan (blijven) doen.

Bij brief van 18 oktober 2023 heeft het Bisdom Roermond alle Federaties/parochies opgeroepen om uiterlijk 1 augustus 2024 te besluiten over de toekomst van haar (kerk)gebouwen en dit aan het Bisdom voor te leggen. Dit vanuit dezelfde erkenning dat we in Limburg nu én in de toekomst teveel kerkgebouwen hebben i.r.t. het aantal bezoekers van de eucharistie. Het Bisdom heeft terecht expliciet gevraagd naar een doorkijk op langere termijn, ook om te voorkomen dat er nu investeringen door kerkbesturen worden gedaan in gebouwen die over een paar jaar toch een andere bestemming krijgen en dan zeer waarschijnlijk worden verbouwd. Dat is zonde geld, dat geld kan beter aan versterking van de geloofsgemeenschap worden besteed.

6.2. Onze afwegingen

Het aanpassen en zelfs sluiten van kerkgebouwen ligt heel gevoelig in onze parochies. Primair bij onze vrijwilligers en onze trouwe kerkgangers, maar ook bij vele andere inwoners die een verbondenheid voelen met het gebouw dat zolang een rol heeft gespeeld in hun leven, spiritueel en/of cultureel en sociaal. Wij zijn ons daarvan terdege bewust. Zo ook van de praktische vragen die samen hangen met sluiting, zoals de beperkte mobiliteit van onze ouderen en de vraag wat er dan met het gebouw gaat gebeuren.

Daarom hebben wij – passend bij de pastorale visie zoals beschreven in de eerdere hoofdstukken - uitgangspunten geformuleerd die voor ons leidend zijn geweest in de afwegingen.

Uitgangspunten

1. In **elk van onze parochies** moeten mensen terecht kunnen in een **ruimte voor reflectie en bezinning**, of gewoon om een kaarsje aan te steken. Dat kan een afgescheiden ruimte van een kerkgebouw zijn maar dat kan ook op een andere locatie (reeds bestaand dan wel nieuw). Per parochie bekijken we wat de beste optie is, rekening houdende met de wensen van de gemeenschap en de feitelijke mogelijkheden.
2. Onze parochianen moeten binnen een redelijke afstand minimaal elke week, bij voorkeur in het weekend, een mis kunnen bezoeken op een redelijk tijdstip. **Liever in minder kerkgebouwen elke week dan in zes kerkgebouwen elke zoveel weken.**
3. **Ons pastoraal team moet feitelijk (logistiek) in staat zijn om minimaal elke week**, bij voorkeur in het weekend, op een redelijk tijdstip **een mis te verzorgen** in de daarvoor aangewezen kerkgebouwen binnen de Federatie.
4. Ruimten bestemd voor kerkdiensten/eucharistie alsook de onder 1 bedoelde ruimten worden **in principe niet voor andere doelen gebruikt**: uitzonderingen zijn alleen mogelijk voor activiteiten die aansluiten bij de sacrale bestemming van de ruimte.
5. Wij willen rondom de eucharistieviering **momenten van ontmoeting** organiseren buiten de sacrale ruimte: daarvoor zijn aparte ruimten nodig bij danwel grenzend aan de locatie. Dat kan een bestaande eigen ruimte zijn en/of een ruimte in een gemeenschapshuis e.a.
6. Daar waar wij eigenaar zijn van een **begraafplaats** zullen wij die – binnen de kaders van de daarvoor geldende regels – **inrichten als plek van bezinning en ontmoeting**
7. Indien een kerkgebouw (deels) niet meer voor de kerkelijke functie wordt ingezet wordt het (deels) door -de Bisschop **aan de eredienst onttrokken en verkocht**. Het kerkbestuur gaat kerkgebouwen niet verhuren danwel zelf exploiteren, danwel het gebouw in erfpacht geven aan derden.
8. Verkoop van een kerkgebouw geschiedt tegen **marktconforme prijs**. Opbrengsten zijn nodig voor en worden benut voor de realisatie van de in dit beleidsplan gestelde doelen.
9. Verkoop van een kerkgebouw vindt plaats aan een **professionele partij** van goede naam en faam.
10. In gebouwen met de bestemming '**herbestemming**' wordt in principe **niet meer geïnvesteerd** teneinde kapitaalvernietiging bij verbouwing voor herbestemming te voorkomen. Wel zal noodzakelijk instandhoudingsonderhoud worden uitgevoerd. Reeds afgegeven RCE beschikkingen worden geparkeerd.

11. Bij verkoop zullen we er op toezien dat de **nieuwe bestemming past bij de aanwezigheid van het kerkhof** en ook contractueel regelen dat doel en rol van de begraafplaats wordt gerespecteerd. In principe blijven de begraafplaatsen eigendom en in beheer van het kerkbestuur.
12. Panden met een **niet-kerkelijke bestemming** (pastorieën e.a.) worden **verhuurd** m.u.v. het/de pand(en)en die worden gebruikt voor het pastoraal team. Opbrengsten komen ten gunste van de exploitatie van de Federatie. Dit wordt geregeld via een professionele beheerder. Verkoop is alleen aan de orde ten gunste van investeringen t.b.v. realisatie van de lange termijn doelen van de Federatie
13. Voor mensen die niet in staat zijn zelfstandig een locatie waar een eucharistieviering plaatsvindt te bereiken zal een **haal- en brengservice** worden georganiseerd.

6.3. Keuze voor kerkgebouwen

Om gelegenheid te kunnen blijven bieden voor eucharistievieringen voor grotere groepen en rekening houdend met de omvang van ons werkgebied zullen twee kerkgebouwen binnen de Federatie gehandhaafd blijven:

- de vernieuwde **Mariakapel in Bunde**, in principe voor Borgharen, Itteren en Bunde
- de kerk in **Waalsen/Moorveld**, in principe voor Ulestraten, Geulle en Waalsen/Moorveld

Uiteraard staat het onze parochianen vrij om daarin zelf hun keuze te maken.

Bij deze twee kerken zal ook een parochiekantoor worden gehandhaafd/ingericht.

Over 5 jaar zal worden beoordeeld of het open houden van de kerk van Waalsen/Moorveld nog opportuun is. De keuze is o.a. afhankelijk van de feitelijke benutting van de kerk i.r.t. de doelen van de Federatie alsook de ontwikkeling rond sluiting van kerken in overig Meerssen.

Bunde

Met goedkeuring van het Bisdom Roermond is al eerder besloten tot een splitsing van het gebouw in de linker zijbeuk – de Mariakapel, Sacristie e.a. en de Credozaal – en de Grote Kerk met daarbij de kantoorruimte (De Pilaar). Dat laatste deel is inmiddels onder voorwaarden verkocht aan de Stichting MFC die er naar verwachting op korte termijn een multifunctioneel centrum t.b.v. de gemeenschap Bunde e.o. in zal realiseren.

De opbrengst van de verkoop en gereserveerde onderhoudsmiddelen worden (waar nodig) ingezet om de kosten van deze splitsing en het toekomstbestendig maken van de Mariakapel cs. te dekken. Begin 2024 is reeds een scheidingswand alsook een nieuwe verwarmingsinstallatie geplaatst vooruitlopend op de splitsing (primair om energiekosten te besparen): sindsdien vinden

reeds alle activiteiten in de Mariakapel plaats. De procedure om de Grote Kerk aan de eredienst te onttrekken loopt en wordt naar verwachting binnenkort afgerond.

Daarmee ontstaat een volwaardig maar kleiner kerkgebouw dat geschikt is gemaakt voor toekomstig gebruik als kerk. Ook is er een eigen Credozaal en ruimte voor een parochiekantoor. Het kapeldeel zelf is geschikt en groot genoeg voor reguliere vieringen voor een groter werkgebied dan alleen Bunde. Door de aanwezigheid van het MFC ernaast kan bij incidentele grotere activiteiten gebruik gemaakt worden van deze ruimten.

De bereikbaarheid van de locatie is goed, er zijn voldoende parkeermogelijkheden. De locatie ligt tevens bij winkel- en horecavoorzieningen.

Veel inwoners van Borgharen en Itteren maken al gebruik van voorzieningen in Bunde (winkels, basisscholen e.a.).

De afstand tussen centrum Bunde en Borgharen is 6,7 km. , Itteren 4 km. en Geulle 3,8 km.

Waalsen-Moorveld

Het kerkgebouw in Waalsen/Moorveld is in goede staat en vergt weinig investeringen, is goed bereikbaar per auto en er is voldoende parkeergelegenheid.

Naast de kerk in Waalsen/Moorveld ligt gemeenschapshuis De Kollekamp waarvoor concrete renovatieplannen bestaan, en tussen de kerk en het gemeenschapshuis ligt de vml. pastorie in eigendom van het kerkbestuur op een relatief groot perceel. Daarmee is voldoende ruimte om ontmoeting en activiteiten in en buiten het kerkgebouw mogelijk te maken.

De afstand tussen de kerk en Geulle (centrum) is 1,6 km. (wel met steile helling), en Ulestraten 5,9 km.

De kerkgebouwen in Borgharen, Itteren, Geulle en Ulestraten zullen gefaseerd worden gesloten en daarna worden verkocht en herbestemd. Op enig moment zullen in deze gebouwen geen missen meer worden verzorgd. De Bisschop zal tijdig worden verzocht voor deze gebouwen een procedure tot onttrekking aan de eredienst te starten.

Borgharen

Sluiting van het gebouw per 1 januari 2026 doch zoveel eerder als noodzakelijk uit oogpunt van veiligheid.

Het kerkgebouw van Borgharen is onderhoudstechnisch in een matige toestand (zie ook (Toekomstverkenning Gebedshuizen Maastricht juni 2024 Gemeente Maastricht). Met name het exterieur is dringend aan renovatie en restauratie toe.

In 2021 becijferden Architectenbureau De Steunbeer BV samen met Stadsherstel Limburg (uitvoering herbestemmingsonderzoek) dat daarvoor minimaal € 1,5 miljoen nodig zou zijn. Conform prijspeil 2024 zou dit minimaal ca. € 1,8 miljoen zijn. Daarnaast is onderhoud aan het interieur nodig. Daarvoor kunnen wellicht subsidies worden verworven, maar de kerk komt waarschijnlijk niet danwel beperkt in aanmerking voor monumentensubsidies omdat alleen een aantal graven en klokken alsook het doopvont monumentale status hebben. Subsidies dekken zowieso maar een deel van de kosten: een substantieel deel daarvan zal door de eigenaar (kerkbestuur) zelf moeten worden betaald. Dat geld heeft de parochie Borgharen niet.

De parochie heeft o.b.v. de huidige situatie al gedurende jaren een negatieve exploitatie, en de prognose is dat dit bij ongewijzigd beleid zo blijft. Die prognose geldt overigens voor alle parochies binnen de Federatie, maar maakt dat opvangen van de tekorten door de 'collega's' geen optie is. Maatregelen zijn nodig om die situatie te veranderen.

De verwachting is niet dat het aantal kerkbezoekers in Borgharen substantieel zal stijgen, ook niet indien andere kerken in de omgeving gesloten zouden worden. Dit o.a. vanwege de excentrische ligging. Dat impliceert dat het gebouw hoe dan ook op enig moment gesloten zal worden t.b.v. kerkelijke activiteiten.

Dit overwegende is een forse investering t.b.v. behoud van de huidige functie niet opportuun.

Mede in overleg met de Gemeente Maastricht zal gekeken worden naar een herbestemming van het gebouw passend bij de gemeenschap Borgharen en het omliggende kerkhof. Daarbij is uitgangspunt dat de nieuwe functie complementair is aan de bestaande voorzieningen zoals gemeenschapshuis De Haarderhof.

Itteren

Sluiting van het gebouw per 1 januari 2029 tenzij eerder een nieuwe gemeenschapsfunctie t.b.v. de dorpsgemeenschap kan worden gerealiseerd.

Het gebouw is in redelijk goede staat en kan nog een tijd mee zonder grote investeringen.

Itteren en Borgharen vormen al gedurende langere tijd één cluster met een gezamenlijk kantoor en een gezamenlijke financiële administratie. Het voorlopig open houden van de kerk in Itteren biedt gelovigen uit Borgharen voorlopig de mogelijkheid om de vieringen binnen het huidige cluster in Itteren bij te wonen.

De kerk van Itteren is relatief klein en daarmee minder geschikt voor grotere eucharistievieringen.

De verwachting is niet dat het aantal kerkbezoekers in Itteren substantieel zal stijgen, ook niet indien andere kerken in de omgeving gesloten zouden worden. Dit o.a. vanwege de excentrische ligging. Dat impliceert dat het gebouw hoe dan ook op enig moment gesloten zal worden t.b.v. kerkelijke activiteiten.

De parochie heeft o.b.v. de huidige situatie al gedurende jaren een negatieve exploitatie, en de prognose is dat dit bij ongewijzigd beleid zo blijft. Die prognose geldt overigens voor alle parochies binnen de Federatie, maar maakt dat opvangen van de tekorten door de 'collega's' geen optie is. Maatregelen zijn nodig om die situatie te veranderen.

In Itteren is alleen een vml. basisschool beschikbaar voor gemeenschapsactiviteiten, maar deze kent beperkingen. In overleg met de Gemeente Maastricht en de gemeenschap Itteren wordt bezien of het kerkgebouw, al dan niet in combinatie met De Aw Sjaol, een sociale functie voor de gemeenschap Itteren kan krijgen. Naar verwachting is hiermee zowieso enige tijd gemoeid. Mocht deze bestemming niet wenselijk/haalbaar zijn dan zal in overleg met o.a. de Gemeente Maastricht een andere passende herbestemming worden gezocht.

Geulle

Sluiting van het gebouw per 1 januari 2029 tenzij eerder een nieuwe passende functie kan worden gerealiseerd.

Het voormalige kerkbestuur heeft al eerder onderzoeken naar mogelijke herbestemming laten uitvoeren. Uitgangspunt daarbij was in elk geval een gebeds- danwel bezinningsruimte in stand te houden t.b.v. de gemeenschap Geulle. Dit heeft ondanks de zeer hoge kwaliteit van het gebouw (rijksmonument) niet tot resultaat geleid: met name de excentrische ligging is een aandachtspunt. Ook is het (resterende) gebouw net wat te klein voor een adequate exploitatie in een aantal mogelijke andere functies.

De staat van het monumentale gebouw is goed, voorlopig zijn weinig investeringen nodig.

De parochie heeft o.b.v. de huidige situatie al gedurende jaren een negatieve exploitatie, en de prognose is dat dit bij ongewijzigd beleid zo blijft. Die prognose geldt overigens voor alle parochies binnen de Federatie, maar maakt dat opvangen van de tekorten door de 'collega's' geen optie is. Maatregelen zijn nodig om die situatie te veranderen.

De mogelijkheid wordt gezien om de huidige kleine Mariakapel te behouden als publiek toegankelijke bezinningsruimte.

De verwachting is niet dat het aantal kerkbezoekers in Geulle substantieel zal stijgen, ook niet indien andere kerken in de omgeving gesloten zouden worden. Dit o.a. vanwege de excentrische ligging. Dat impliceert dat het gebouw hoe dan ook op enig moment gesloten zal worden t.b.v. kerkelijke activiteiten.

De Gemeente Meerssen wenst voor Geulle aan de Maas een nieuwe gebiedsvisie op te stellen (m.n. voor het kleine centrum waar ook de kerk ligt) waarin de opties worden meegenomen om andere functies in de kerk te combineren met functies in de directe omgeving. Dit vooral i.r.t. de toeristische potentie die de Grensmaas-fietsroute – die langs de kerk loopt – biedt. Het kerkbestuur werkt hieraan mee.

Mede in overleg met de Gemeente Meerssen zal gekeken worden naar een herbestemming van het gebouw passend bij de gemeenschap Geulle en het omliggende kerkhof.

Ulestraten

Sluiting van het gebouw per 1 januari 2029 tenzij eerder een nieuwe passende functie kan worden gerealiseerd.

De staat van het kerkgebouw is goed, voorlopig zijn weinig investeringen nodig.

De parochie heeft o.b.v. de huidige situatie al gedurende jaren een negatieve exploitatie, en de prognose is dat dit bij ongewijzigd beleid zo blijft. Die prognose geldt overigens voor alle parochies binnen de Federatie, maar maakt dat opvangen van de tekorten door de 'collega's' geen optie is. Maatregelen zijn nodig om die situatie te veranderen.

Het voornemen van het Dekenaat Maastricht-Meerssen is dat de Federatie Edith Stein op enig moment samengaat met de andere parochies in Meerssen. Mede daarom is ook gekeken naar de toekomstige spreiding van actieve kerkgebouwen in de directe omgeving op termijn.

In de directe omgeving van de kerk liggen 4 andere kerkgebouwen (niet ressorterend onder de Federatie Edith Stein) waaronder de Basiliek van Meerssen in het centrum. Daarvan worden er 2 (niet de Basiliek) naar verwachting binnen afzienbare termijn gesloten c.q. herbestemd. Inclusief sluiting op termijn van 'onze' kerk blijven er in de kern Meerssen e.o. dan 2 kerkgebouwen open op redelijke afstand van de kerk in Ulestraten.

Het bij de kerk horende kerkhof ligt aan de overzijde van de straat: dat maakt herbestemming van het gebouw gemakkelijker dan bij gebouwen met een aansluitend danwel omringend kerkhof.

De Gemeente Meerssen ontwikkelt voor het gebied rond de kerk een nieuwe gebiedsvisie. Het kerkbestuur zal hier actief bij worden betrokken. Bedoeling is het inpassen van maatregelen tegen wateroverlast, het verbeteren van de openbare ruimte en de kwaliteit van gebouwen, en het realiseren van nieuwe functies voor de gemeenschap Ulestraten. Een herbestemming voor het kerkgebouw zal daarin worden meegenomen. Mede in overleg met de Gemeente Meerssen zal gekeken worden naar een herbestemming van het gebouw passend bij de gemeenschap Ulestraten.

6.4. Mogelijke nieuwe bestemmingen voor onze kerkgebouwen

Bij een mogelijke nieuwe bestemming voor een kerkgebouw hanteert het Bisdom Roermond een aantal regels die in een koopovereenkomst vastgelegd moeten worden (incl. kettingbeding) die garanderen dat de nieuwe bestemming (ook op langere termijn) passend is bij de historie van het gebouw en bij de omgeving. Die worden bij verkoop van kerkgebouwen uiteraard overgenomen.

Indien een kerkgebouw een andere bestemming moet krijgen is goedkeuring van de betreffende Gemeente voor de nieuwe bestemming nodig (bestemmingswijzigingsprocedure Omgevingswet). Daarom zullen wij vroegtijdig met de Gemeenten Meerssen en Maastricht overleggen over mogelijke wensen en/of randvoorwaarden. Het Federatiebestuur zal daartoe het initiatief nemen.

6.5. Pastorieën

Het is om zowel personele als financiële redenen niet wenselijk dat leden van het pastoraal team ver uit elkaar wonen en elk alleen een grote grondgebonden woning bewonen. Er zal worden gezocht naar een efficiënte en voor ieder werkbare oplossing, in een van onze eigen panden danwel anderszins.

V.w.b. het pastoraal team is het voor de hand liggend dat een woonplek ligt bij een van de locaties waar eucharistievieringen zullen plaatsvinden, dus Bunde of Waalsen/Moorveld. Op beide locaties bezit de Federatie een vml. pastorie: beiden zijn echter momenteel verhuurd. Bezien zal worden hoe de huisvesting van het team toekomstbestendig vorm kan krijgen.

6. Onze aanpak

We realiseren ons dat de ambitie die in dit beleidsplan is opgenomen een flinke uitdaging is. Meer mensen aan ons binden op minder locaties, onze bredere rol in de samenleving opnieuw invullen met meer vrijwilligers, en een mooie nieuwe toekomst vinden voor gebouwen die ons en onze mededorpelingen lief zijn.

Ook realiseren wij ons dat door de keuze om onze sacrale activiteiten merendeels te concentreren in twee kerkgebouwen weliswaar niet formeel maar wel feitelijk sprake zal zijn van een 'opschaling' van parochies. Immers, het open kerkgebouw is toch het 'fysieke en visuele middelpunt' van een geloofsgemeenschap. En hoewel eenieder in het hoofd de noodzaak daarvan zal erkennen doet het pijn in het hart, en roept ook veel vragen op. Schalen parochieteams ook op? Willen (potentiële) vrijwilligers dat? Gaan parochianen binding voelen met een kerkgebouw 'in een ander dorp'? Hoe komen mensen daar dan?

Maar het roept ook veel mogelijkheden op als we onze activiteiten op een groter schaalniveau kunnen organiseren. Een bijna lege grote kerk is niet inspirerend voor potentiële bezoekers aan de eucharistie, en maakt van 'binding, gemeenschap en ontmoeting' bijna letterlijk een hol begrip. Activiteiten die op parochieniveau niet meer haalbaar zijn wegens beperkte deelname kunnen dat bij organiseren voor meer parochies wel zijn. En als het ons gaat lukken om als kerk actiever te worden in onze samenleving – ook buiten het kerkgebouw – kan dat mensen inspireren om zich bij ons aan te sluiten. Van belang is dat we het goede behouden maar ook durven loslaten, en nieuwe wegen durven in te slaan.

Belangrijk is in elk geval dat we ons perspectief concretiseren, zodat de focus van 'wat verliezen we' verlegd kan worden naar 'welke kansen biedt deze keuze'. Dat vraagt om goed inzicht in de effecten van deze keuze, en een inzet van allen om deze overgang zo soepel mogelijk te laten verlopen. Daar zetten wij ons de komende periode voor in!

Op korte termijn zullen themagroepen worden ingericht om de diverse ambities verder uit te werken en te operationaliseren, en implementatie te begeleiden.

Bijlage 1: Samenvatting 'Handreiking voor kerkbesturen voor de toekomst van onze kerkgebouwen' Bisdom Roermond oktober 2023

- Een kerkgebouw is in de R.-K. Kerk méér dan een functionele plaats van samenkomst. Het is een sacrale plek die verwijst naar Gods aanwezigheid.
- De geloofsgemeenschap verandert. Dat betekent dat we het aantal kerkgebouwen in overeenstemming moeten brengen met de realiteit van de geloofsgemeenschap die we op dit moment zijn. We hebben meer – en in sommige gevallen ook te grote – kerken dan we feitelijk nodig hebben.
- We willen kerkgebouwen niet in stand houden louter omwille van hun museale karakter, maar bovenal plekken creëren waar mensen God en elkaar kunnen ontmoeten.
- In een kerk kan best een aantal niet-liturgische activiteiten plaatsvinden, maar vanwege het sacrale karakter van het gebouw is niet alles mogelijk of wenselijk.
- De urgentie om een visie op kerkgebouwen te ontwikkelen is hoger dan ooit: het is belangrijk dat besturen van parochie(federaties) weten wat ze willen.
- Gemeentelijke kerkvisies hoeven geen bedreiging te zijn, maar kunnen een hulpmiddel zijn voor parochies om een eigen toekomstvisie te ontwikkelen.
- Parochies moeten wel zorgen dat zij de regie houden, zij zijn immers de eigenaar van de kerken.
- Het is belangrijk dat parochies zich de vraag stellen hoeveel kerkgebouwen ze op lange termijn nodig denken te hebben, hoe ze die willen inzetten en welke middelen ze daarvoor ter beschikking hebben.
- Oplossingen die op de korte termijn geschikt lijken, hoeven op de lange termijn niet altijd de betere te zijn.

Mogelijke selectiecriteria

Omschrijving elke kerk

Kerkbezoek nu

Toekomstig kerkbezoek als gevolg van demografische ontwikkelingen

Toeloop als gevolg van wervingskracht pastorale inzet

Beschikbare vrijwilligers

Gemiddelde leeftijd vrijwilligers

Situatie orgel

Speciale devoties/tradities

Toegankelijkheid kerk Bereikbaarheid kerk

Parkeermogelijkheden

Beschikbaarheid gewenste nevenruimtes

Kleine sacristie

Mogelijkheid om nevenruimtes te creëren

Technische voorzieningen - CV - Geluidsinstallatie - Ringleiding - etc

Onderhoudstoestand gebouw

Monumentale status

Brede culturele functie vanwege monumentale status

Geografische ligging

Positie ten opzichte van de 'buurfederatie'

Parochieel kerkhof

Bijlage 2: Informatie per parochie stand 2024

	Bunde	Geulle	W-Moorveld	Ulestraten	Itteren	Borgharen
Omschrijving elke kerk	Bouwjaar 1959 Is verkleind tot Mariakapel 'Grote Kerk' wordt afgestoten Modernistisch	Bouwjaar 14 ^e eeuw – 1626 – 1920 Gotisch- Neogotisch	Bouwjaar 1953 Traditionalis- tisch	Bouwjaar 1904 Neogotisch	Bouwjaar 1784 Neoromaans - Gotisch	Bouwjaar 1888 Neogotisch
Oppervlakte	Mariakapel 546 m2 BVO excl. kelder (Frencken Scholl Architecten)	2480 m2 Terrein (Klement kerkenvisie Meerssen)	5864 m2 terrein (Klement Kerkenvisie Meerssen)	1400 m2 Terrein (Klement kerkenvisie Meerssen)	262 m2 BVO excl. toren (Stadsherstel Limburg)	719 m2 BVO excl. toren (Stadsherstel Limburg)
Kerkbezoek 2022	20	25	18	40	12	20
Toekomstig kerkbezoek als gevolg van demografische ontwikkelingen	< 20	< 25	< 18	< 40	< 12	<20
Toeloop als gevolg van wervingskracht pastorale inzet	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend
Beschikbare vrijwilligers 2022	33	26	39	37	7	21
Gemiddelde leeftijd vrijwilligers	65+	65+	65+	65+	65+	65+
Situatie orgel	Alleen nog klein mobiel orgel	Groot orgel aanwezig Staat: redelijk	Groot orgel aanwezig Staat: redelijk	Groot orgel aanwezig Staat: redelijk	Orgel aanwezig Staat: redelijk	Groot orgel aanwezig Staat: redelijk
Speciale devoties/tradities	Geen	Geen	Geen	Geen	Geen	September St. Cornelius Octaaf
Toegankelijkheid kerk	Deuren 'Grote Kerk' worden in Mariakapel geplaatst Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Bereikbaarheid kerk voor parochianen	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Bereikbaarheid kerk voor niet parochianen	Goed	Matig door ligging tussen Maas en Julianakanaal	Redelijk (A2 barrière)	Goed	Matig door ligging tussen Maas en Julianakanaal	Matig door ligging tussen Maas en Julianakanaal

Parkeermogelijkheden	Goed	Voldoende	Goed	Goed	Redelijk	Matig
Beschikbaarheid gewenste nevenruimtes	Credozaal aanwezig Mogelijk gebruik naastgelegen MFC	Credozaal aanwezig	Credozaal aanwezig Mogelijk gebruik naastgelegen MFC	Geen	Geen	Afgescheiden zijbeuk tevens sacristie
Kleine sacristie	Inpandig	Inpandig	Inpandig	Inpandig	Inpandig	Inpandig Tevens generieke functie
Mogelijkheid om nevenruimtes te creëren	Geen Mogelijk gebruik naastgelegen MFC	Geen tenzij op kerkhof	Geen tenzij op kerkhof Mogelijk gebruik naastgelegen De Kollekamp MFC	Geen	Geen tenzij op kerkhof	Geen tenzij op kerkhof
Aanwezigheid pastorie	Ja Naastgelegen Momenteel verhuurd	Nee	Ja Naastgelegen Momenteel verhuurd	Ja Tegenover liggend Momenteel in gebruik bij priesters	Ja Naastgelegen Momenteel in beheer bij Ad Hoc	Ja Pastorie en Kapelanie (2 panden) Momenteel in gebruik bij priesters + parochie kantoor + verhuurd
Technische voorzieningen - CV - Geluidsinstallatie - Ringleiding – etc	Mariakapel: verwarming vernieuwd 2024 Overige TV vernieuwing na verkoop	Verwarming moet vervangen Overige TV redelijk	Redelijk tot goed	Redelijk tot goed	Redelijk	Matig tot redelijk
Onderhoudstand gebouw	Mariakapel: redelijk, actualisatie na verkoop	Goed	Goed	Redelijk tot goed (restauratie jaren '90)	Redelijk tot goed	Matig Renovatie exterieur dringend noodzakelijk (veiligheid)
Monumentale status	Gemeentelijk monument	Rijksmonument	Neen	Rijksmonument	Rijksmonument	2 klokken, 2 graven en doopvont Rijksmonument
Brede culturele functie vanwege monumentale status	Neen	Neen	Neen	Neen	Neen	Neen
Geografische ligging	In dorpskern	In Geulle aan de Maas, niet in dorpskern Geulle	Naast de afrit Beek/Geulle A2 aan de	In dorpskern	In dorpskern	In dorpskern

			rand van Moorveld			
Positie ten opzichte van de 'buurfederatie'	3 km van centrum Meerssen	7,3 km van centrum Meerssen	6,5 km van centrum Meerssen 11 km Federatie Maastricht Oost (Amby)	3 km van centrum Meerssen 9,3 km van Federatie Maastricht Oost (Amby)	6 km van Federatie Maastricht Oost (Limmel)	4 km van Federatie Maastricht Oost (Limmel)
Parochieel kerkhof	Neen Naastgelegen gemeentelijk kerkhof	Ja Naastgelegen	Ja Naastgelegen	Ja Aan de overzijde van de straat	Ja Naastgelegen	Ja Aan drie zijden omringend
Exploitatie	Structureel negatief	Structureel negatief	Structureel negatief	Structureel negatief	Structureel negatief	Structureel negatief
Ontwikkelingen omgeving	Verkoop Grote Kerk aan Stichting MFC	Voornemen Gemeente Meerssen voor integrale gebiedsvisie Geulle aan de Maas i.r.t. toeristisch belang fietsroute Grensmaas	Voorgenomen opwaardering MFC De Kollekamp	Voornemen Gemeente Meerssen voor integrale gebiedsvisie rondom de kerk mede i.r.t. aanpak waterveiligheid	Geen	Geen
Ontwikkelingen 'buur-federatie'	Voornemen om in Meerssen 2 van de 3 kerken (St. Jozef Arbeider, H. Hart van Jezus, H. Bartholomeus) te sluiten				Optie tot sluiting kerk Limmel waardoor dichtstbijzijnde kerk Amby en Wyck is	
Herbestemmingsonderzoek	Ja 2020 Model splitsing Verkoop Grote Kerk	Ja 2020 en 2021 Model splitsing Geen vervolg	Nee	Nee	Ja 2021 Model splitsing Geen vervolg	Ja 2021 Model splitsing Geen vervolg

Bijlage 3: Cijfers pastoraal-liturgische situatie 2022

	Bunde	Geulle	W-Moorveld	Ulestraten	Itteren	Borgharen
Vrijwilligers	33	26	39	37 (3)	7	21
Doopsels per jaar	3	1	3	4	1	2
Communicantjes per jaar	Geen Andere jaren 25	4*	3*	9	0	4*
Vormelingen per jaar	19	4**	4**	10*	0	4*
Huwelijken per jaar	0	1	1	0	0	1
Uitvaarten per jaar	17	4	7	10	2	3
Aantal koorleden	-	-	15	6	-	-
Kerkbezoekers Zaterdag	25	-	18 (2)	-	12	-
Kerkbezoekers zondag	20 (1)	40	-	40	-	20

De cijfers zijn gemiddelden per jaar over 2022

De cijfers van het kerkbezoek betreffen normale vieringen, d.w.z. zonder zeswekendiensten of jaardiensten

* 1x per twee jaar 1^e H. Communie-viering / 1x per twee jaar Vormsel-viering / in het jaar dat er een viering is, is het aantal 2x het hier vermelde

** 1x per vier jaar is er een Vormselviering in Waalsen-Moorveld en 1x per vier jaar in Geulle, maar de kinderen van Geulle en Waalsen-Moorveld ontvangen samen het Vormsel 1x per twee jaar; de ene keer in de ene, de andere keer in de andere parochie. In het jaar dat er een viering is in één van de parochies, is het aantal vormelingen ong. 16; dat is gemiddeld per parochie 4 per jaar

(1) in Bunde elke maandagmorgen H. Mis in Wilgenhof (25 á 30 deelnemers)

(2) te Geulle elke woensdagmorgen H. Mis in Ave Maria (ong. 25 deelnemers)

(3) = excl. 40 medewerkers vastenactie

M.i.v 2024 in het aantal H. missen in het weekend verminderd wegens te weinig priester-capaciteit.